

Fiixee Gaarummaa Irra Ijjachuuf

Description

Gaarummaa jechuun amala/aklaaqa gaarii nama hawwatu qabaachu, hojii gaggaarii hojjachuuf fi hojii badaa irraa dheessudha. Faallan gaarummaa gadhummaa ykn fafee, badaa, fokkuudha. Namni tokko gaarummaa qaba yommuu jennu amalli fi hojiin isaa gaariidha jechuu keenya.

Namoonni gaarummaa wantoota baayâ€™ee keessa barbaadu. Gariin isaanii maallaqaa fi qabeenya keessa, gariin immoo beekkamtii argachuu keessa, gariin beekumsa keessa, gariin immoo aangoo fi kkf keessa barbaadu. Kunniin hundii niyyaan (yaanni) duuba jiru gaarii yoo hin taâ€™in gaarummatti osoo hin taâ€™in baditti nama geessa.

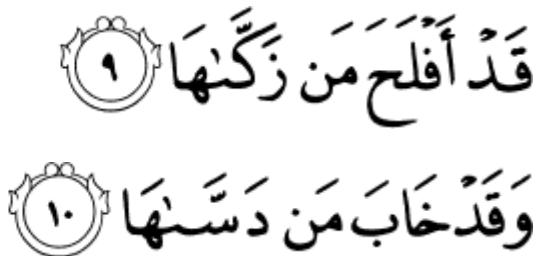
Gaarummaa bakka lamatti qoonne ilaalu dandeenya. Isaanis gaarummaa keessaa fi gaarummaa alaati. Alli nama tokko gaarii fakkaate garuu keessi isaa faalla taâ€™u dandaâ€™a. Gara biraatin immoo namni tokko keessi isaa gaarii taâ€™uu dandaâ€™a. Wanti inni dubbatuu fi hojjatu haala keessa isaa waan calanqisiisuuf alli isaas gaarii taâ€™uu dandaâ€™a. Namni tokko keessaa fi alli isaa yoo tolee Rabbiin biratti fudhatamaa argata, jallatamaa taâ€™a. Akkasumas, hawaasa keessatti jaallatamaa fi kabajamaa taâ€™a. Fuggisoo kanaa namni keessaa fi alli isaa hin toliin wanti inni argatu jibbaa fi salphinna. Kanaafu, namni tokko addunyaa fi aakhiratti (jirenyaa boodatti) milkaâ€™inna fi gammachu barbaadu guyyaa guyyaan gaarummaa ofii dabaluu fi dagaagsuuf carraaqu fi qabsaaâ€™u qaba.

Tolee, wanta tokko dagaagsuf malaa fi karaa hordofantu jira. Malaa fi karaa sanniin yoo hin hordofin dagaaginni fi guddinni hin jiru. Maarree, gaarummaa keenya gabbisuuf karaa fi tooftan hordofnu jiraachu qaba. Gariin namaa bar malatu harkaa badee gaarummaa dhabe. Maloonni gaarummaa keenya ittiin gabbisuuf hordofuu qabnu kana fakkaatu:

1.Qalbi ofii qulqulleessuâ€“ tuqaan kaâ€™uumsaa (turning point) milkaâ€™innaa fi gammachu qalbi ofii qulqulleessu irraa kaâ€™a. Keessi nama tokko gaariidha yommuu jennu qalbiin isaa yaada fi hoji badaa irraa fagoodha jechuu keenya. Taâ€™uu baannan foonii fi kutaaleen qaamaa keessaa maal fayyaduu? Hundii keenyaa milkaâ€™innaa fi gammachuuf ni dheebonna. Garuu gufuu fi baâ€™aan baayâ€™een nu fundura waan jiruuf gara funduraatti tarkaanfachuu hin barbaannu. Yoo tarkaanfannes

dafne duubatti mucucaanna. Gufuun guddaa milkaaâ€™innaa fi gammachuu irraa duubatti akka mucucaatan nama taasisu bakka kaâ€™uumsaa fi gaâ€™uumsaa wallaaludha. Yeroo baayâ€™ee dukkanni fi dhamaaâ€™iinsi jirenya keessatti kan nu haguuguf eessarrraa kaane garam deemaa akka jirru waan wallaallef yookiin shakkineefi.

Tuqaan kaâ€™uumsa imala dheeraa jirenya keenyaa qalbii qulqulleessu irraa kaâ€™a. Qalbii osoo hin qulqulleessin gaarummaan eessaa dhufaa? Fiixee gaarummaa irra ijachuu namni tokko yeroo hundaa qalbii ofii dhukkuboota akka shirkii (Rabbitti waa qindeessuu), munaafiqummaa, shakkii, wallaalummaa, of tuulu, jibba, waanyu, fedhii lubbuu ofii hordofuu fi kkf irraa qulqulleesuf carraaqqi addaan hin cinne taasisu qaba. Lubbuu (qalbii) ofii qulqulleessun haala duree milkaaâ€™innaa fi gammachuu akka taâ€™ee Rabiin nuuf hima.

Namni ishii(lubbuu) qulqulleesse dhugumatti milkaa™e.

Kan ishii xureesse dhugumatti hoonga™e e Suura Ash-Shams 91:9-10

â€œNamni muâ€™umina taâ€™ee dhugumaan hojji gaarii hojjataa gara Isaa(Rabbii) dhufes isaan sun isaaniif sadarkaalee olâ€™aatutu jira. Jannata qubsumaa kan jala ishii laggeen yaatutu isaanif jira. Ishee keessa yeroo hundaa jiraatu. Kuni mindaa *nama of qulquelleesseti*.â€ Suuraa Xaahaa 20:75-76

Ergamaan Rabbiis (SAW) akkana jedhan:

â€œDhagayaa! dhugumatti qaama keessa mudgaa(muraa foonitu) jira. Yoo ishiin tolte qaamni guutun ni tola. Yoo ishiin badde qaamni guutun ni bada. Dhagayaa! ishiin qalbiidha.â€ (Sahih Al-Bukhari fi Muslim)

Kanaafu tuqaan kaâ€™uumsaa fiixee gaarummaa, milkaaâ€™innaa fi gammachuu irra itti ijjatan qalbii ofii qulqulleessu irraa kaâ€™a. Namni qalbii ofii qulqulleessu dagate, gadi aantoota keessaa gadi aantoota irraa taâ€™a. sababa qalbii qulqulleessu dhiisinuu mitii, addunyaa irratti akkanatti badiin babalâ€™ate? Qalbiin akka dhagaa ykn san caalaa waan jabaattef (gogdeef) walii nahuu fi mararfachuun qalbii irraa haaqame. Dhigni namoota miliyoontti lakkaawamu yakka malee akkanumatti jiga. Sababni guddaan kanaa qalbii dhukkuboota akka shirkii, waanyu, jibba, qabeenya fi beekkamtiif haafayu, fi kkf

irraa qulqulleessun waan dagatameefi. Namni osoo badii raawwatu akkamitti qalbiin tiyya qulqulluudha jedhee odeessaa?

Guyyaa Qiyaama kan qabeenyi fi ijjoolleessun waan dagatameefi. Namni osoo badii raawwatu akkamitti qalbiin tiyya qulqulluudha jedhee odeessaa?

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€TMaala) akkana jedha:

â€œGuyyaa (Qiyaamaa) qabeenyi fi ilmaanis homaa hin fayyanne. Nama onnee qulqulluudhaan Rabbitti dhufe malee.â€ Suurat Ash-Shuâ€TMura 26:88-89

2.Karaa sirrii hordofuu- tuqaa kaâ€TMuumsaa erga beekne karaa irra deemnu yoo hin beekin gaâ€TMuumsaa keenya gahuu hin dandeenyu. Akkuma armaan olitti jenne tuqaan kaâ€TMuumsaa keenya qalbii qulqulleessu erga jenne tooftaa fi meeshaa qalbii teenya ittiin qulqulleessinu nu barbaachisa. Akkuma qorichi sirriin dhukkubsataaf yoo hin kennamin dhibeen isa ajjeesu dandaâ€TMu nullee qoricha sirrii qalbii teenya fayyisuu yoo ittii hin fayyadamiin qalbiin teenya ni duuti jechudha. Qalbii teenya fayyisuuf qoricha sirrii taâ€TMuu kan dandaâ€TMu Qurâ€TMaana fi Sunnah Ergamaa Rabbiiti (SAW). Rabbiin (subhaanahu wa taâ€TMaala) akkana jedha:

يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتُكُم مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشَفَاءٌ لِمَافِ
الْصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

â€œYaa ilmaan namaa,dhugumatti gorsi Gooftaa keessan irraa taatee,waan qoma keessa jiruf qoricha,muâ€TMimintootaf (warroota dhugaan amananiif) qajeelfamaa fi rahmata tan taate isinitti dhufte.â€ Suuraa Yuunus 10:57

â€œAsitti â€gorsiâ€TM Qurâ€TMaana kan waan gaariitti nama ajaju waan badaa irraa nama dhorgu. **Wanti qoma** keessa jiru immoo wallaalummaa,shirkii, shakkii,munaafiqummaa,fi kkf. **Qajeelfama** yoo jedhu immoo wanta haraama fi halaala addaan baase kan ibsu.â€ Muhsin Khan English translation of Noble Qurâ€TMan irraa fudhatame

Dhugumatti Qurâ€TMaanni gorsa gorsa caaludha, dawaa hundarra caaludha. Namni Qurâ€TMaana fi Sunnah Ergamaa Rabbii irraa garagalee gonkumaa dawaa qalbii ofii ittiin fayyisuu hin argatu. Sababa Kanaan dukkana jireenyaa keessatti bade hafa.

Nama tooftaa kanatti fayyadamu Rabbiin akka gargaaru waadaa gale jira. Inni gonkumaa waadaa ofii hin diigu.

وَالَّذِينَ جَاهُدُوا فِيمَا نَهَدَيْنَاهُمْ شُبُّلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

â€œWarroota Nuuf (karaa Keenya keessatti) qabsaaâ€™an- dhugumatti karaa Keenyaatti ni qajeelchina. Dhugumatti Rabbiin warroota hojiiwwan gaggaarii hojjatan waliin jira.â€ Suuraa Al-Ankabut 29:69

â€œKaayyoo kee keessatti iklaasa (qulqullumma, dhugummaa) qabaadhu, gargaarsa Rabbii kan si marsu argitaati.â€ Imaam ibn Al-Qayyim

Qurâ€™aana fi qajeelfama Ergamaa Rabbitti fayyadamuun ilma namaa dukkana wallaalummaa cillimii keessaa baasun gara ifa imaanatti olkaasa. Tooftaa kana fayyadamuun fiixee gaarummaa fi milkaaâ€™innaa irra akka ijjiatan nama taasisa. Wallaalummaa Arabooni keessa turan mee haa ilaallu. Intala jirtuu ofii awwaalaa turan. Qurâ€™aanni fi Ergamaan Rabbii yommuu itti dhufan, wallaalummaa kana keessaa bahuun ifa Qurâ€™aanatin qaroominna guddaa addunyaan argitee hin beekne ijaaran, fiixee gaarummaa fi milkaaâ€™innaa eenyullee hin dhaqqabne irra ijjiatanii darban. Iccitiin kanaa inni guddaan qalbii ofii qulqulleessu irratti xiyyefatan, Qurâ€™aana fi sunnah Ergamaa Rabbitti hidhatan, Aakhira immoo kaayyoo jalqabaa godhatanii qabsaaâ€™an. Qoâ€™adhaa, qoradhaa iccitiin akkasitti isaan olkaase kanuma.

3.Tuqaa gahuumsa filachuuâ€“ tuqaa kaâ€™uumsaa erga beekne booda tuqaa gahuumsa beekun baayâ€™ee barbaachisadha. Namni eessarrraa kaâ€™ee garam akka deemaa jiru yoo hin beekin, jireenyi danqaraa fi dukkana itti taati. Tuqaan gahuumsa keenya dune kan qabritti hafnu osoo hin taâ€™in, lamuu deebifamuun hojii hojjachaa tureef ni herreegamna. Namni kana beeku fiixe gaarummaa irra ijjata. Sababni isaas, hojii gaarii fi badaa, dhoksa fi ifatti hojjatuu hundaaf baruu Guyyaa Qiyaama akka gaafatamu waan beekuf hojii badaa irraa dheessun gara hojii gaariitti fiiga. Innumaa tuqaan gahuumsa kunii qalbii isaa akka qulqullooftuf gargaara.

Addunyaa tana akka tuqaa gahuumsa isa dhumaa godhachuun nama gara amala horitti gadi deebisa.

Nama addunyaa tana filate aakhira dagate dhumni isaa kufaati fi adabbii cimaa akka taâ€™e Rabbiin nuuf hima. Akkasumas, nama aakhira filate ishiif carraaqe mindaa guddaa akka qopheesef Ayaata armaan gadii keessatti ni ibsa.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ، فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نَرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَلُهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا

١٨

â€œNama ishee (duniyaa) jarjartuu taate tana fedhu, ishee keessatti nama feenef waan feene ariifachisna. Ergasii Ibidda Jahannam arrabsamaa, darbamaa taâ€™ee kan seenu isaaf goona.

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ

كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا

Garuu nama Aakhiraan fedhee fi muâ€™imina (nama dhugaan amane) taâ€™ee osoo jiruu hojii gaarii ishiif maltu hojjate- warra san hojiin isaanii galateefatamaa (Rabbiidhaan kan mindeefamu) taâ€™ee jira.â€¢(Suura Al-Israa 17:18-19)

Aakhiraan filachuun jechuun addunyaa tana dagachuun jechuu miti. Kana irra, addunyaa osoo hin taâ€™in aakhiraan (tuqaan gahuumsa) kaayyoo jalqabaa taâ€™uu qabdi. Jirenya keenya itti fufsiisu fi tuqaa gahuumsa keenya ittiin gahuuf galii karaa sirrii taâ€™een argachuuf ni carraaqna. Wanta boru aakhiratti haamannu harâ€™a addunyaa tana keessatti dalaganna. Garuu kaayyoon guddaan keenya dinaagde walitti kuusun kan ittiin oftuullu taâ€™uu hin qabu.

Sababa addunyaa tana tuqaa gahuumsa godhatanii filachuutin akkanatti badiin babalâ€™ate. Wanta qabanitti waan hin quufnef namoota saamu fi cunqursuun hacuucca hangana hin jedhamne addunyaa irratti adeemsiisa jiru. Kaayyoon guddaan isaanii addunyaa tana qofa waan taateef wanta argatan hundaa walitti guurun baâ€™aa hin dandeenye ofitti feâ€™u. Kanaafi adabbiin nama addunyaa tana filatee fi aakhiraan dagatee ulfaataa taâ€™eefi. Addunyaa osoo irraa deemaajirruu akkamitti tuqaa gahuumsa godhanna?

Walumaagalatti Aakhiraan akka tuqaa gahumsatti filachuun ilmaa namaa qilee badii keessa baasun gara fixee gaarummaa, gammachuu fi milkaaâ€™innatti olkaasa. Mee haa ilaallu namoota addunyaa tanaaf duâ€™an. Gammachuu dhugaa ishee keessa hin argatan yommuu lafa dhiitanii fi akka fedhan taâ€™an gammachuu waan argatan nutti haa fakkaatanii malee. Addunyaan itti baayâ€™achuun isaanitti abaarsa fi hirriba tan dhabsiistu taate. Hawwii sobaa fi fedhii duwwaa jala osoo fiiganuu jirenya miâ€™aa fi gammachuu hin qabne jiraatu. Baayâ€™achuun qabeenya gammachuu nutti hin fakkaatin. Daraara fi cinqii qalbiin isaani keessa jirtuu mee haa gaafannu.

Gudunfaa

Namni tokko jirenya keessatti milkaaâ€™uu fi gammachuu argachuuf tuqaa kaâ€™uumsa fi gahuumsa akkasumas daandii isaan lamaan jiddu jiru sirritti beeku qaba. Kannin sirritti yoo hin beekin milkaaâ€™innaa fi gammachuu dhugaa argachuun hin dandaâ€™u maa hanga fedhe â€˜Ani gammachuu fi milkaaâ€™inna guddaa galmaan gahee jiraâ€™ jedhee haa odeessu. Tarii namtichii kunii osoo tuqaa gahuumsa hin beekinii fi hin gahiin daandii walakkaa dhaabbate â€œMilkaaâ€™inna fi gammachuu guddaa argadhe jira.â€¢ jechuu dandaâ€™a. dhaadannoon warroota kafaranii kanuma. Tuqaa gahuumsa isaanii osoo hin beekin addunyaa tana keessatti garmalee milkoofne jedhu. Nullee kana dhugaa seene gowwomna.

Dhugaan kana osoo hin taâ€™in tuqaa kaâ€™uumsa fi gahuumsa beekanii fi daandii sirrii jara lamaan wal qunnamssiisu irra deemudha. Kanatu fiixe gaarummaa, milkaaâ€™innaa fi gammachuu irra akka

---

ijjatan nama taasisa.

Namni milkaaâ€™innaa fi gammachuu barbaadu wantoota sadan kanniin sammuu keessaa baasu hin qabu. Rabbiin ganda lamaanittu nuu haa milkeessu.Amiin.

Date Created

November 5, 2016

Author

admin